

Tjærepladser

Vi har fundet forureninger i jorden på mange af de grunde, hvor der tidligere har ligget en tjæreplads. Forureningerne skyldes i de fleste tilfælde lang tids påvirkning med spild af bl.a. tjære på jorden.

Tjærepladsers brug af miljøskadelige stoffer

I perioden fra ca. 1900-1950 har fiskere tjæret fiskegarn og torve med tjære, som de fik fra gasværker. Formålet med tjæringen var at imprægneres og dermed konservere garn og torve lavet af naturmaterialer for at forøge holdbarhed og styrke. Tjæren var meget tykflydende og krævede opvarmning før det var muligt at bruge den. Tjæren blev derfor opvarmet i en tjæregryde, hvorefter garnet blev dyppet i tjæren. Der blev bl.a. brugt tjæreolie, terpentin, petroleum og vegetabiliske olier for at fortynde tjæren. Efter at den overskydende tjære var dryppet af på en slidske, blev garnene tørret ved enten at ligge på jorden eller ved at blive hængt op på stejler (stejleplads).

Efter ca. 1950 er der desuden foregået imprægnering af nylongarn/-torve med imprægneringsvæske, som bl.a. indeholder terpentin samt metallerne bly, kobber og zink. På enkelte tjærepladser (med vodbinderi) er der desuden foregået støbning af blylodder.

Både tjære og de stoffer, der er brugt til fortynding, og de senere imprægneringsvæsker, indeholder kemiske stoffer, som har skadevirkninger på sundhed og miljø - også når de havner i jorden.

Årsag til forurening

Nogle af de almindeligste årsager til forurening fra tjærepladser er nævnt i skemaet.

Hvor på tjærepladsen?	Årsag til forurening
Ved tjæregryden og dennes slidske	Spild af tjære og fortynder i forbindelse med opvarmning og dypning af garn/torve samt spild af imprægneringsvæske
På stejlepladsen	Afdrypning af tjære og fortynder fra garn/torve
Ved vodbinderier	Spild af flydende bly

Stofferne og deres skæbne i miljøet

Jorden under tjæregryder og stejlepladser kan være forurenet med mange forskellige kemiske stoffer. De almindeligste stoffer og deres skæbne i miljøet er vist i skemaet.

Stofstype	Hvor ender stofferne?	Hvad sker der med stofferne?
Tjærestoffer, PAH	Bindes i jorden	Nedbrydes kun langsomt
Tjærestoffer, Phenoler	Spredes ned i jorden - kan udvaskes til grundvandet	Nedbrydes i jorden og grundvandet
Olieprodukter, f.eks. terpentin og petroleum	Spredes ned i jorden	Nedbrydes i jorden og grundvandet
Tungmetallerne bly, kobber og zink	Bindes i jorden	Nedbrydes ikke

Yderligere information

Vil du vide mere om tjærepladsers forurening af jord- og grundvandsmiljøet henviser vi til:

Jordforurening fra tjæring af fiskegarn – erfaringer fra Nordjyllands Amt. Amternes Videncenter for Jordforurening. Teknik og Administration nr. 6, 1999.

Rapporten finder du på Amternes Videncenter for Jordforurenings hjemmeside under "Rapporter" på www.avjinfo.dk.

